

Από τον Κεμάλ στον Ερντογάν

Γιάννης Μαρίνος

26.02.2024 13:08

Το έθνος υπό τον Κεμάλ συσπειρώνει τα άτομα όχι γύρω από θρησκευτικές ή κοινοτικές ταυτότητες, αλλά με τους θεσμούς του τουρκικού έθνους/κράτους.

Τι είναι η σημερινή [Τουρκία](#) και πώς προέκυψε ως συνέχεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ελάχιστα γνωρίζουμε, μολονότι η καθημερινή ειδησεογραφία έχει σχετικές αναφορές και μάλιστα συναισθηματικά φορτισμένες. Μολονότι είναι πλούσια η περί την Τουρκία βιβλιογραφία σε εξειδικευμένη θεματογραφία νομίζω για πρώτη φορά προσφέρεται στο ευρύ αναγνωστικό κοινό η ιστορία τους Τουρκίας, που πέρυσι συμπλήρωσε 100 χρόνια ζωής, όπως προέκυψε από την καταρρέουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Τη σχετική πρωτοβουλία είχε η κυρία Άννα Καραμάνου, διανοούμενη του φεμινιστικού κινήματος, διαπρέψασα ιδιαίτερα ως ευρωβουλευτής, με το πρόσφατα κυκλοφορήσαν νέο βιβλίο της υπό τον τίτλο «100 χρόνια Τουρκία, 1923–2023». Με εύληπτη γραφή και με πλούσια τεκμηρίωση η συγγραφέας συμπυκνώνει την εκατονταετή ιστορία της τουρκικής δημοκρατίας, η οποία προέκυψε από την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας χάρις στη στρατιωτική ιδιοφυΐα και στην πολιτική ευρηματικότητα του δημιουργού της [Μουσταφά Κεμάλ](#).

Ως πρώτος πρόεδρος της Τουρκικής Δημοκρατίας εμπνεόμενος από τα δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα ο Κεμάλ ταύτισε τον εκσυγχρονισμό με τον εξευρωπαϊσμό, ο οποίος μαζί με την εκκοσμίκευση του κράτους και τον εθνικισμό αποτέλεσαν τους βασικούς πυλώνες του κεμαλικού δόγματος, πάνω στο οποίο στηρίχθηκε η σύγχρονη Τουρκία.

Το έθνος υπό τον Κεμάλ συσπειρώνει τα άτομα όχι γύρω από θρησκευτικές ή κοινοτικές ταυτότητες, αλλά με τους θεσμούς του τουρκικού έθνους/κράτους. Σημείο αναφοράς έγινε το έθνος/κράτος και όχι η θρησκεία. Υπογραμμίζεται πάντως ότι η περιθωριοποίηση του Ισλάμ δεν έχει γίνει ποτέ αποδεκτή από την πλειονότητα του λαού.

Η συγγραφέας επισημαίνει ιδιαίτερα ότι η Τουρκία υπό τον Κεμάλ είναι η πρώτη μουσουλμανική χώρα που αναγνώρισε στις γυναίκες πολιτικά, νομικά και κοινωνικά δικαιώματα και δίνει έμφαση στις διακυμάνσεις των δικαιωμάτων αυτών κατά την εκατονταετή εξέλιξη του τουρκικού κράτους.

Το πόνημα της κυρίας Καραμάνου προσφέρεται για αντικειμενική ενημέρωση σε ό,τι αφορά την επί έξι αιώνες κυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας έως την κατάρρευσή της με τη

λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και τη
θεμελίωση από τον Κεμάλ του κοσμικού
τουρκικού κράτους.

Επίσης συνοπτικά περιγράφονται οι διάφορες
φάσεις στην εξέλιξη του τουρκικού κράτους, με
αυξομειώσεις της επιρροής του Ισλάμ, η
στρατιωτική δικτατορία του στρατηγού Εβρέν,
η εκτέλεση του Μεντερές και το πραξικόπημα
κατά του σημερινού προέδρου Ερντογάν.

Ιδιαιτέρως επισημαίνονται οι αυξομειώσεις της
επιρροής του Ισλάμ, που με τα σημερινά
δεδομένα έχει ανακάμψει σε βαθμό που να
δικαιολογεί το όραμα του προέδρου Ερντογάν
για αναβίωση της Ισλαμικής Αυτοκρατορίας
τουλάχιστον από πλευράς επιρροής.

Το νέο πόνημα της κυρίας Καραμάνου
προσφέρεται ως η πιο ευσύνοπτη,
εκλαϊκευμένη, ψύχραιμη και τεκμηριωμένη
ιστορία της Τουρκίας, χάρις και στην πλούσια
βιβλιογραφία της, για κάθε έλληνα πολίτη που
ενδιαφέρεται να τη γνωρίσει ως ένα
δυτικόστροφο κράτος, που τελεί με
αυξομειώσεις στην καθοριστική επιρροή του
Ισλάμ και τις πολιτικές φιλοδοξίες του υπό τον
Ερντογάν, ο οποίος δεν χάνει ευκαιρία να μη
διακηρύσσει ότι φιλοδοξεί να επεκτείνει τα
σύνορα της Τουρκίας κατά το δυνατόν στα όρια
της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.